

nemoci, pokud nemoc trvá. Přestane-li nemocný konati práce nebo služby povinně pojištěné, poskytuje se nemocenské ošetření nejdéle jeden rok ode dne, kdy přestal vykonávat práci nebo služby povinně pojištěné (§ 95).

Podle ustálené judikatury nss a i podle judikatury bývalého vídeňského S. s. jest pokládati za nemocného ve smyslu nemocenského zákona toho, kdo jest potřeben lékařské pomoci a léků. Pokud tento stav trvá, jest považovati pojištěnce za nepřetržitě nemocného ve smyslu nemocenského zákona, beze zřetele na to, zdali snad podle vědy lékařské jde o jednu a touž nemoc či o choroby různé (nns z 15. XII. 1928, č. 19.213/27, Boh. A, 7651).

Za den vzniku onemocnění jest považovati den, kdy zaměstnanec stal se potřebným lékařské pomoci a nikoliv den, kdy onemocnělý se k lékaři nebo do nemocnice dostavil, pokud se týče, kdy došlo k faktickému poskytnutí lékařské pomoci, léků, či k výplatě nemocenského, tudíž k faktické realizaci nároků pojištěncových (nss z 5. V. 1929 čís. 8865/29).

Byl-li pojištěnec nepřetržitě se stanoviska vědy lékařské potřeben léků a lékařské pomoci, tudíž nemocen ve smyslu zákona, jest co do žalobního nároku právně bezvýznamné, zdali ve smyslu medicinském šlo po celou tuto dobu o tutéž chorobu, anebo o nemoci různé. O novém onemocnění bylo by lze mluvit pouze tehdy, kdyby potřeba léků a lékařské pomoci po nějakou dobu pominula. (V. p. s. 14. VI. 1950, Cpo 1596/30.)

Léčení v lázních není ošetřením ústavním. Poskytování lázeňské léčby jest dávkou dobrovolnou, předchozího ujednání vyžadující. (P. S. Chrudim 22. X. 1929, Cpo 2/29, Svép. č. 2/1950.)

Nemocenská pojišťovna je povinna k náhradě nákladů na umělé zuby, jen když by to bylo

podmínkou k odstranění nějaké nemoci, nebo když by pojištěnec nemohl bez nich vykonávati své zaměstnání. (P. S. Kutná Hora, 25. XI. 1929, Cpo 5/29 Svép. č. 2/1950.)

C. Nároky při pracovní neschopnosti.

Pojištěnci, jenž je neschopen práce pro nemoc nepřivoděnou úmyslně, je nem. pojišťovna povinna poskytnouti od třetího dne této neschopnosti nejdéle jeden rok denní nemocenské (§ 95).

Pojištěnec, vyčerpal-li jednoroční podpůrní dobu, nenabývá, i když vstoupí do nového pracovního poměru, nově nároku na nemocenské, když šlo o tutéž chorobu. (V. P. S. z 10. V. 1950, Cpo 888/50, P. P. IX, č. 81, Svép. č. 15/1950.)

Porušení předpisu, že pojištěnci mohou se dáti léčiti jen od lékaře ústavního, má za následek podle § 102, že pojištěnec ztrácí také nárok na nemocenské, neboť tím, že se dal léčit lékařem neústavním, vzepřel se doзору pojišťovny. (P. S. Hradec Králové 2. II. 1951, Cro 75/50, Soc. úk. č. 3/1951.)

D. Nároky pojištěnek v mateřství.

U žen těhotných nastává pojistný případ v době šesti neděl před slehnutím, tím okamžikem, kdy zastaví námezdní práci (nss z 14. VI. 1924 č. 22.552/25 Boh. A č. 5741.)

Aby pojištěnka měla nárok na peněžitě dávkou po porodu, jest třeba, aby den, kdy zastaví výkon prací neb služeb, spadal nejdéle do doby dvanácti týdnů před porodem. (P. S. Praha 16. XI. 1929, Cpo 3/39, Svép. č. 3/1930.)

Nárok nemanželské matky podle § 168 obč. z. není zásadně vyloučen tím, že má zákonný nárok na pomoc v mateřství podle § 95 odst. II. zák. 221/24 (ns 7. II. 1929 R II 413/28, P. P. VIII, str. 72, Váž. obč. 8695). (Pokračování.)

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

256.

O mezích kompetence rozhodčí komise k rozhodování o návrzích záv. výboru na uznání, že propuštění dělníka-člena závodního výboru z práce bylo neoprávněné a že dělník má býti znovu přijat do práce a odškodněn za ušlý výdělek. Nález nss z 10. června 1951 č. 9145. Boh. A 9316. Prejudikatura: Boh. A 5907/26, 7475/28, 7610/28, 7627/28, 8625/30.*

Ke stížnosti závodního výboru, zřízeného v továrně Bratří P. v L., do propuštění Aloisie B., členky závodního výboru, z práce, prohlásila rozhodčí komise podle zákona o závodních výborech v Č. nař. nálezem, že se neshledává příslušnou k rozhodnutí podle § 5 lit. g), resp. § 22 zák. o záv. výborech, poněvadž propuštění jmenované dělnice stalo se podle ustanovení § 82 živn. řádu a na takové propuštění nevztahují se předpisy zák. o záv. výborech.

Uvažuje o stížnosti záv. výboru do tohoto rozhodnutí podané, musil nss především zjistit, jaký jest obsah výroku obsaženého v nař. rozhodnutí. Podle znění výroku toho prohlásila se rozhodčí komise za nepřislušnou k rozhodnutí o požadavcích záv. výboru opřených o předpisy §§ 5, lit. g) a 22 zák. o záv. výb. Enunciátem nař. rozhodnutí je tedy odmítnutí návrhů záv.

výboru pro nepřislušnost rozhodčí komise a nic jiného. Z důvodů, které nss vyložil blíže v nál. Boh. A 7475/28 a 8625/30, nelze do enunciátu takového vkládati smysl jiný, než jaký plyne z jeho znění, zejména nelze dávat mu smysl meritorního rozhodnutí o nárocích vznesených na spor záv. výborem, třeba by z odůvodnění jeho bylo patrné, jak žal. úřad nazírá na meritum věci. Slušelo proto pouze zkoumat, zda odmítnutí stížnosti záv. výboru pro nepřislušnost je ve shodě se zákonem.

Žal. rozhodčí komise prohlásila se za nepřislušnou z důvodu, že dotčená zaměstnankyně dopustila se jednání, pro které pracovní poměr mohl bez výpovědi býti zrušen podle § 82 živ. řádu, čímž pozbyla ochrany zaměstnance v závodě déle 3 let pracujícího podle § 3. lit. g) zák. o záv. výborech, a rovněž ochrany člena záv. výboru proti propuštění z práce podle § 22, odst. 1. zákona o záv. výb. Leč žal. komise přehlédla, že, zavdal-li zaměstnanec svému zaměstnavateli příčinu k propuštění z práce bez výpovědi podle § 82 živn. řádu, není tím vyloučena rozhodovací pravomoc rozhodčí komise podle §§ 5, lit. g), a 22 zák. o záv. výborech, nýbrž je dán pouze důvod k odeprání ochrany zaměstnanci podle těchto předpisů a k zamítnutí stížnosti záv. výboru in merito. (Srov. nál. Boh. A 7610/28). Je pravda, že rozhodčí komise není příslušná judikátně, zejména s účinkem právní moci rozhodovati o existenci důvodu k propuštění zaměstnance podle § 82 živn. řá-

* Boh. A 5908/26 (P. P. VI., str. 12), Boh. A 7475/28 (P. P. VIII., str. 22), Boh. A 7610 /P. P. VIII., str. 35), Boh. A 7627 (P. P. VIII., str. 36), Boh. A 8623/30 (P. P. IX., č. 75).

du, ale rozhodčí komise je nicméně povolána a povinna, aby o vznesených na ní nárocích podle §§ 3, lit. g), a 22 zák. o záv. výborech rozhodla. Aby tak mohla učiniti, musí ovšem zjišťit dříve předpoklady nárok ten zakládající nebo jej vylučující. Vzejde-li při tom otázka, zdali zaměstnavatel měl důvod k propuštění zaměstnance bez výpovědi podle § 82 živn. řádu, a není-li otázka ta s konečnou platností rozřešena již příslušným soudem, pak je ovšem věci rozh. komise, aby sama otázku tu si řešila, při čemž arci dotčený výrok její má ráz pouze prejudiciální, a tvoří pouze premisu judikátního výroku, k němuž rozh. komise je příslušna. Rozhodčí komise dala se skutečně touto cestou a zkoumala, byla-li v případě propuštění Aloisie B. z práce dána skutková podstata propouštěcího důvodu podle § 82 živn. řádu. Avšak ze svého zjištění, že důvod takový dán byl, vyvodila rozh. komise nesprávný závěr, neboť místo, aby byla rozhodla o meritě nároků podle § 3, lit. g) a § 22 zák. o záv. výborech, popřela svou kompetenci a řečený výrok meritorní odepřela. To je nezákonnost, kterou nss nemohl přejíti. Ježto pak judikátním obsahem nař. rozhodnutí není nic jiného než odepření meritorního výroku pro domnělou nepřislušnost žal. úřadu, neměl nss příčiny, aby přezkoumal, zda žal. úřad zmíněnou prejudiciální otázku po stránce meritorní i formální rozřešil správně, neboť pro otázku příslušnosti žal. úřadu jest zcela lhostejno, zdali ona prejudiciální otázka byla žal. úřadem rozřešena správně či nesprávně, poněvadž zodpovězení její může mít význam jen pro meritorní rozhodnutí rozhodčí komise, jež však tato dosud neučinila.

To, co právě bylo uvedeno, týká se ovšem toliko výroku rozhodčí komise, jímž tato prohlásila se za nepřislušnou k rozhodnutí o petitiu záv. výboru, aby rozh. komise uznala, že propuštění Aloisie B. bylo neoprávněné. Podání záv. výboru obsahovalo však ještě další petiti, a to, aby rozh. komise uznala, že jmenovaná dělnice má znovu býti přijata do závodu s dřívějšími právy a že má býti odškodněna za ušlý výdělek. Pokud záv. výbor návrh ten opíral o ustanovení § 3, lit. g) zák. o záv. výborech, byla rozh. komise podle výslovného ustanovení cit. zákona (§ 3, lit. g) oprávněna a povinna o něm věcně rozhodnouti. Odepřevši toto rozhodnutí, ocitla se i po této stránce v rozporu se zákonem.

Pokud se však návrh záv. výboru opíral o ustanovení § 22, odst. 2. zákona o záv. výborech, nemá rozh. komise skutečně rozhodovací pravomoci, ježto, jak nss konstatně judikuje (srov. Boh. A 5908/26, 7627/28), není rozh. komise příslušná, aby o takovémto návrhu, uplatňujícím nároky ze soukromoprávního pracovního poměru, rozhodovala. Pokud tedy rozh. komise i o tomto návrhu odmítla rozhodnouti pro svojí nepřislušnost, není dotčený výrok její v rozporu se zákonem a slušelo proto stížnost proti němu podanou zamítnouti jako bezdůvodnou.

257.

Rozhodování spory ze soukromoprávního poměru zaměstnanců československých státních drah nebo drah státem provozovaných k pensijnímu fondu československých státních drah přísluší řádným soudům. Rozh. ns z 15. června 1931, č. j. R III 135/31-1. Sb. min. sprav. 994.

Před účinností zákona ze dne 21. února 1929, č. 26 Sb. z. a n., v otázce pensijního pojištění zaměstnanců drah bylo zmocňovacím zákonem ustanovení § 2 a) zákona ze dne 5. února 1920, č. 89 Sb. z. a n. Jím bylo ustanoveno: »Pensijní

pojištění zaměstnanců drah sloužících veřejné dopravě a jich pomocných ústavů upraví ministr sociální péče v dohodě s ministrem železnic nařízením.« Toto zmocnění týkalo se železničních zaměstnanců všech drah sloužících veřejné dopravě a jejich pomocných ústavů, bez rozdílu, zda šlo o dráhu státní či o dráhu soukromou.

Vládní nařízení ze dne 29. prosince 1921, č. 506 Sb. z. a n., vydané podle § 2 a) dotčeného zmocňovacího zákona č. 89/1920 Sb. z. a n., rovněž upravilo pensijní pojištění železničních zaměstnanců drah soukromých a zároveň stanovilo některé předpisy, platné i pro zaměstnance drah státních a státem provozovaných (§§ 7, 9, 10, 11 vlád. nař.), a bylo již v plenárním rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 22. září 1925, pres. 365/25 doloženo, že zejména předpis § 9, č. 8, vl. nař. č. 506/1921 Sb. z. a n., platí též pro železniční zaměstnance státních drah a že tudíž i pro žaloby v něm naznačené z pensijního pojištění jest příslušný rozhodčí soud zemské úřadovny II. všeobecného pensijního ústavu v Brně.

Až do účinnosti nového zákona o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách ze dne 21. února 1929, č. 26 Sb. z. a n., bylo tedy nepochybné, že rozhodovati o žalobách železničních zaměstnanců v § 9, č. 8, vl. n. č. 506/1921 Sb. z. a n. dotčených, byl výlučně příslušný rozhodčí soud zemské úřadovny všeobecného pensijního ústavu v Brně.

Novým pensijním zákonem č. 26/1929 Sb. z. a n. byli však železniční zaměstnanci státních drah a drah provozovaných státem, za dalších v souzené věci v úvahu nepřicházejících podmínek, vyňati z pojistné povinnosti (§ 2, č. 4 zákona) a pouze úprava pensijního pojištění zaměstnanců drah státem neprovozovaných a sloužících veřejné dopravě byla vyhrazena delegačním ustanovením § 5 zákona vládním nařízením. Tím bylo pensijní pojištění železničních zaměstnanců drah státem provozovaných vyloučeno z úpravy § 2 a) zákona č. 89/1920 Sb. z. a n., a důsledkem toho pozbylo v tomto rozsahu nepochybně též účinnosti i vládní nařízení č. 506/1921 Sb. z. a n., poněvadž, jsou-li železniční zaměstnanci drah státem provozovaných vyňati ze zákonné pojistné povinnosti, nemohou nadále obstáti ani dřívější zákonné předpisy o úpravě této pojistné povinnosti. Z vyloučených úvah plyne, že pro zaměstnance čs. státních drah nebo drah státem provozovaných neplatí od účinnosti zákona č. 26/1929, Sb. z. a n., ani dřívější zmocňovací předpis § 2 a) zákona č. 89/1920, Sb. z. a n., ani v jeho rámci vydané vládní nařízení č. 506/1921, Sb. z. a n., ani předpisy nového pensijního zákona č. 26/1929, Sb. z. a n. (§ 2, č. 4 tohoto zákona), a ježto služební poměr železničních zaměstnanců čs. státních drah jest soukromoprávní (srov. též § 1, odst. 4. vlád. nař. z 5. března 1927, č. 15 Sb. z. a n.), a též jejich poměr k pensijnímu fondu čs. státních drah je soukromoprávní, upravený stanovami, tvořícími součást úpravy služební a platové, jest veškeré spory z tohoto soukromoprávního poměru vzniklé rozhodovati řádným soudům.

258.

Nárok uplatňovaný z toho důvodu, že žalobce konal žalovanému bezplatně služby vzhledem na daný slib pozdějšího předání nemovitosti a že tento slib nebyl splněn, není nárokem z obohacení, nýbrž nárokem mzdovým a podléhá tříletému promlčení (§ 1486 obč. z.) od doby konaných prací. Rozh. ns z 17. ledna 1931, RV. I. 579/30, Prager Archiv XIII., str. 826.

Z rozhodnutí ve věcech sociálně pojišťovacích.

259.

»Sezonní práci« nelze považovati za »práci příležitostnou«. Nál. nss z 28. května 1951, č. 8255 1951. Sb. ÚSP. A 80. Prejudikatura Boh. A 8842/50, 8083/29.*)

Podle § 2, odst. 1. zákona ze dne 9. října 1924, č. 221 Sb. z. a n., jest pojištěním povinen a podle tohoto zákona pojištěn, kdo v republice Československé vykonává práce nebo služby na základě smluveného poměru pracovního, služebního nebo učňovského a nevykonává jich jako vedlejší zaměstnání nebo příležitostně. Podle tohoto předpisu jest tedy od nuceného pojištění osvobozeno námezdní zaměstnání jednak vedlejší, jednak příležitostné.

Naríkaným rozhodnutím potvrdil zemský úřad v pořadí instancním předpis pojištěného za dělníky, jež stěžovatel zaměstnával o žních, vvrátiv námitku stěžovatelovu, že ona práce nepodléhala pojištění podle citovaného § 2, odst. 1., úvahou, že sezonní práce hospodářské nelze považovati za příležitostné, poněvadž nejsou zjevem ojedinelým neb nahodilým, nýbrž jsou zdrojem příjmů sezonních dělníků, i jest výdělek tento po dobu trvání sezonní práce zdrojem jejich výživy.

Toto stanovisko úřadu potírá stížnost námitkou, že osoby, jež se zaměstnávají jako ženci, sociálnímu pojištění nepodléhají, poněvadž jich práce při žních není jejich hlavním zaměstnáním a tvoří jen jich příležitostnou práci. Podle § 169, odst. 3., jest jako hlavní zaměstnání považovati ono, jež je nejvýše dotováno, v důsledku čehož nejsou osoby pojištěny, jež jen občas se hospodářským pracem věnují (ženci) nebo ženy, jež vedle své domácnosti čas od času jiné práce provozují. Je prý proto samozřejmé, že práce ženců nelze považovati za jich hlavní zaměstnání, jelikož provozují takové práce jen příležitostně a není to jejich obyčejné, obvyklé zaměstnání.

Tato námitka brojí proti názoru žalovaného úřadu, že tu není zaměstnání příležitostného, t. j. že tu není činnost, jež by byla pouze zjevem nahodilým, ojedinelým, a již právě pro její nahodilost a krátkodobost nelze považovati za řádný zdroj výživy osoby pracující (srov. Boh. A 5599/24, 7.650/28 a z nejnovejších nálezů Boh. A 8842/50.*). Námitka ta nebroují proti skutkovému zjištění úřadu, že zaměstnání ženců nebylo zjevem ojedinelým neb nahodilým, a že bylo zdrojem jejich výživy po trvání oné sezonní práce, nýbrž vykládá si zřejmě odchylně pojem zaměstnání příležitostného, za něž považuje zaměstnání takové, jež není hlavním, obyčejným a obvyklým zaměstnáním osoby pracující. Názor ten není správný. Vymezení takové nelze z citovaného § 2 vyčísti, ani uvésti v soulad s definicí příležitostného zaměstnání, jak byla shora uvedena, ježto zaměstnání námezdní nelze již proto, že není zároveň zaměstnáním hlavním, obyčejným nebo obvyklým dotčené osoby, kvalifikovati za zjev ojedinelý, nahodilý... i takovému zaměstnání může trvati delší dobu a býti řádným zdrojem výživy osoby pracující. Nelze proto těmto vývodům stížnosti přiznati relevance pro řešení sporné otázky, zda zaměstnání, o něž tu jde, bylo příležitostné

*) Nss. přidržuje se dosavadní judikatury o pojmu »příležitostného zaměstnání«, jak jest vyjádřena v cit. nálezech (Boh. A 8842/50 v »P. P.«, č. 186).

čili nic, a jeví se proto uvedená námitka stížnosti bezdůvodnou.

Hlavní zaměstnání může býti protikladem zaměstnání vedlejšího, t. j. takového, jež u porovnání s jinou činností nebo s životním postavením osoby pracující s hlediska sociálního a hospodářského jest povahy podradné (srovnej Boh. A 5486/26, VIII. 94, 8083/29 a j.*), které podle citovaného § 2, odst. 1., rovněž nepodléhá pojištění.

Poukaz stížnosti na § 169, odst. 3. zákona č. 221/24, jest nevhodný. Předpis tento předpokládá, že zaměstnanec pracuje námezdně u několika zaměstnavatelů a určuje, že v takovémto případě jest podroben pojištění povinnosti jen podle zaměstnání hlavního, jímž jest zpravidla ono, jež jest nejvýše placeno. O takovýto případ zde nejde, ježto nebylo ve správním řízení tvrzeno, tím méně zjištěno, že by zmínění ženci za trvání svého zaměstnání u stěžovatele byli pracovali námezdně i pro jiné zaměstnavatele.

260.

Zaměstnavatel, který sa dal poistit proti následkom zákonného ručenia za úraz svojich zamestnancov, musí trpieť, aby z poistnej sumy bolo odpočítané, čoho sa poškodenému nedostalo od úrazovej poisťovne následkom toho, že ho neprihlásil k úrazovému poisteniu a nezaplátil príspevky. Rozh. ns z 22./II. 1950, Rv III 214/29. Právny obzor 571.

Poistkou č. 15.366 pre povinné ručenie bol žalobník ako majiteľ poľnohospodárstva poistený u žalovanej proti následkom zákonného ručenia za úrazy v jeho hospodárstve sa prihodivšie; podľa toho poskytla žalovaná poisťovacia spoločnosť vo smysle § 1 všeobecných poisťovacích podmienok zabezpečenie pre tie úrazy v hospodárstve žalobníka sa vyskytnuvšie, ktoré sa prihodily z neopatrnosti žalobníka, kdežto poisťka čís. 19.985 o hromadnom poisteniu proti úrazom podľa §§ 1—4 všeobecných poisťovacích podmienok se vzťahovala na tie úrazy, ktoré sa staly náhodou, tedy nie z viny poškodeného, ani z neopatrnosti žalobníka ako zamestnavateľa, a to v okruhu osôb vo zvláštnych podmienkach hromadne uvedených. Ponevác žalobník kladie vznik žalobnej pohľadávky do svojej právoplatným rozsudkom zistenej zodpovednosti za úraz vzniklý následkom jeho neopatrnosti, Najvyšší súd zisťuje, že žalobník založil správne pohľadávku na evikčnej poisťovacej zaviazanosti žalovanej a dôsledku toho správne pokračoval odvolací súd, keď pohľadávku posudzoval na základe ustanovení týkajúcich sa poisťky čís. 15.366. Odvolací súd tedy použitím správneho materiálneho právneho pravidla zjistiť v odôvodnení svojho rozsudku, že žalovaná v smysle poisťky čís. 15.366 zodpovedá žalobníkovi za jeho žalobnú pohľadávku z tohoto úrazu. — Čo sa však týká výše pohľadávky, je sťažnosť žalovanej dôvodnou, totiž, že odvolací súd porušil právne pravidlo, keď nevezal zreteľ na § 1 všeobecných podmienok poisťky čís. 15.366, podľa ktorých neručí žalovaná za škodu žalobníkovi vzniklú, ktorú utrpí opomenutím poistenia proti úrazu, prípadne platenia poistného. Podľa skutkového stavu, podľa § 534 Osp. smerodatného, opomenul žalobník proti veliacemu predpisu zák. čl. XIV/1902 dotyčne § 2 zák. čl. XX/1912 za svojho,

*) P. P., roč. VIII., str. 94.

následkem úrazu zomrelého kočiša včas zaplatí príspevky za poistenie proti úrazu Slovenskej pokladnici pre hospodárskych robotníkov a tam úraz včas ohlásil a tým zavini, že vdova nemohla proti pokladnici nijakých nárokov uplatňovať; zákonným dôsledkom tohoto opomenutia žalobníka bolo, že bol vo spore vdovy P. proti nemu zahájenom o náhradu škody, lebo vdova pre zmienené opomenutie žalobníka prišla o výpomoc, ktorá by jej od tejto pokladnice na základe zákona bola bývala prislúchala, kdežto v prípade, vyhoveli-li by žalobník opomenutej povinnosti, bola by výpomoc, ktorú by vdova bola od pokladnice obdržala, započítaná v prospech žalobníka a tým by sa bola snížila čiastka, ku ktorej bol odsúdený. A pokiaľ žalovaná neprevzala podľa § 1 všeobecných podmienok poisťky č. 15.366 ručenie za škodu zavinenu žalobníkom, ktorá ho stihá pre opomenutie zaplataenia poisťovacieho príspevkov za poškodeného, bolo by bývalo na mieste, z pohľadávky žalobníkovskej, uplatnenej v tejto veci, sraziť tú čiastku, o ktorú vdova prišla pre jeho opomenutie, ktorážto čiastka nemohla byť srazená s pohľadávkou dv ovyvo spore proti nemu zavedenom.

261.

Výměr nemocenské pojistovny, opatřený nesprávným poučením o opravných prostředcích, nabývá pravoplatnosti po uplynutí šesti měsíců po doručení. Nál. nss. z 6. června 1931, č. 8790/31. Sb. ÚSP. A 81.

§ 189, odstavec 3. zákona ze dne 9. října 1924, č. 221 Sb. z. a n., ukládá pojistovněm, aby své výměry opatřily poučením o opravných prostředcích a dodává: »Nesprávné poučení nemůže býti straně na újmu. Nebylo-li straně dáno poučení vůbec a výměru nebylo odporováno do šesti měsíců ode dne doručení, stává se výměr pravoplatným.« Tímto předpisem odůvodnil žalovaný úřad výrok zamítající v cestě instanční opravný prostředek stěžující si strany jako opožděný, vyloživ si jeho poslední větu tak, že výměry pojistovny staly se pravoplatnými do 6 měsíců ode dne jejich doručení. Stížnost hájí naproti tomu právní názor, že pro podání stížnosti proti takovým výměrům pojistoven neplatí žádná lhůta a že stížnost může býti podána kdykoli, úvahou, že § 189, odst. 3. nestanoví lhůtu, v níž musí býti podán opravný prostředek, nýbrž že lhůta tato platí pouze pro označení doby, kdy může býti výměr pojistovny vykonán, nebylo-li dáno straně poučení o opravných prostředcích. Názor ten je mylný. Zákon v citovaném předpisu nestanoví, že výměr se stává »vykonatelným«, nýbrž přiznává výměru takovému uplynutím 6 měsíců pravoplatnost. Pravoplatnost a vykonatelnost jsou však pojmy různé. Správní akt je pravoplatným — s hlediska procesního (formální právní moc), jež v daném případě přichází jediné v úvahu — nelze-li již změny jeho dosíci řádnými prostředky opravnými, ať již proto, že lhůta k jich podání uplynula, nebo proto, že jde o rozhodnutí poslední instance správní; vykonatelným je pak správní akt, lze-li přikročit k exekučnímu vymáhání nebo k provedení jeho dispozic. Mezi právní mocí a vykonatelností výměrů pojistoven není podle zákona č. 221/1924 ani vnější souvislost, ježto zákon ten o vykonatelnosti platebních výměrů nemocenských pojistoven má ustanovení speciální v § 175, podle něhož vykonatelnost výměru se ani časově nekryje s jeho právní mocí. Podle toho, co právě řečeno,

právní moc a vykonatelnost jsou různé pojmy a vyjadřuje se formální pravoplatnost správního aktu v jeho nenaříkatelnosti. Určil-li zákon č. 221/24 v cit. § 189 odst. 3., že výměry nositelů pojištění za předpokladů zde uvedených stávají se pravoplatnými, stanovil tím implicitně i jejich nenaříkatelnost.

262.

Výměr, jemuž nebylo odporováno v zákonné lhůtě, nabývá právní moci, byť i byl materiálně vadný. Nabude-li výměr právní moci, nelze mluvit o pojistném, přijatém neprávem. Nál. nss. z 18. června 1931, č. 9533/31. Sb. ÚSP. A 82.

Stěžovatel domáhal se během řízení toho, aby mu byly odepsány nemocenské pojistné příspěvky, jež za služebné osoby zaměstnané v domácnosti zaplatil okresní nemocenské pokladně v Mukačevě až do konce roku 1923. Připouští, že mu příspěvky tyto byly platebními příkazy pokladny měsíčně předepisovány, a že proti těmto výměrům nepodal rozkladu ve smyslu § 18 nařízení č. 4790/1917. Hájí i ve stížnosti stanovisko, že předpisy ty, porušující zákon, nemohly nabýti právní moci. Stížnosti nelze přisvědčiti. Nařízení uh. ministerstva č. 4790 z r. 1917 tím, že přiznalo pokladnám právo vydávati platební výměry na příspěvky nemocenské, předpokládající obligatorní pojistný poměr a tím, že stanovilo lhůty, v nichž těmto výměrům lze odporovati rozkladem k představenstvu pokladny a námitkami ke správním úřadům, a to i co do právního podkladu předpisu, udělilo těmto výměrům povahu aktů právní moci schopných. Právní moc, jež nastává tím, že ve stanovené lhůtě nebylo výměru odporováno, má však za následek, že řádnou cestou instanční nelze se domáhati zrušení neb změny výměru takového ani tenkrát, když výměr ten je nezákonný, tedy ani tenkrát, když tu nebylo obligatorního pojistného poměru. Je-li tomu tak, nemůže výtka stěžovatelova, že tu není obligatorního pojistného poměru a tudíž ani platební povinnosti, vésti k výroku úřadu správního, ukládajícímu pojistovně vrácení řádně předepsaných příspěvků pro praeterito.

265.

Pojistovací zákon vylučuje z pojistné povinnosti pouze zaměstnání vedlejší a příležitostné; není však na překážku vzniku pojistného poměru okolnost, že jsou práce vykonávány nepravidelně. Nál. nss. z 15. května 1931, čís. 7431/31. Sb. ÚSP. A 79; Prejudikatura Boh a 7632/28, 8001/29.*)

Podle § 2 odst. 1. zákona ze dne 9. října 1924 č. 221 Sb. z. a n. je pojištěním povinen a podle zákona pojištěn, kdo v republice Československé vykonává práce nebo služby na základě smlouveného poměru pracovního, služebního nebo učňovského a nevykonává jich jako vedlejší zaměstnání nebo příležitostně. Smluvený poměr pracovní (služební) není v podstatě nic jiného než poměr, jež je založen na smlouvě služební ve smyslu § 1 zákona ze dne 15. července 1922, č. 244 Sb. z. a n., podle něhož vzniká služební smlouva, zaváže-li se někdo konati jinému po nějakou dobu služby. Smluvený pracovní (služební) a tím i pojistný poměr vzniká tím, že zaměstnanec dá svou pracovní schopnost k dispozici zaměstnavateli a tento s ní disponuje,

*) »P. P.«, roč. VIII., str. 38 (Boh A 7632), roč. VIII., str. 75 (Boh A 8001).

což se ovšem může státi i mlčky (činy konkludentními), na příklad tím, že zaměstnanec s vědomím zaměstnavatele koná pro něho práce nebo služby. Při tom je druh a intenzita konaných prací bez právního významu, tudíž nemá ani okolnost, že zaměstnanec pro chorobu není snad způsobilý pracovat tak, jak se u zdravého zaměstnance předpokládá, na existenci pracovního poměru žádného vlivu, rozhodné je, jak řečeno, že svou pracovní sílu, pokud tu je, dal zaměstnavateli k dispozici a tento s ní disponoval. Podle § 2 cit. zákona č. 244/22 má se v případě, nebyla-li ve smlouvě určena mzda ani bezplatnost výměna, míti za to, že byla smluvna přiměřená mzda. Z toho ovšem plyne, že pojem smlouvy služební nevyžaduje toho, aby byla

poskytována mzda, tím méně mzda v penězích (srov. Boh. A 7652/28, 8001/29 a j.). Rovněž není překážkou existence pojistného poměru podle citovaného § 2 odst. 1 zákona č. 221/24, že práce jsou konány nepravidelně, ježto zákon vylučuje z pojistné povinnosti pouze zaměstnání vedlejší nebo příležitostné. Tomuto výkladu svědčí § 248 odst. 1 lit. d), který výslovně uvádí osoby nepravidelně zaměstnané, jakožto povinně pojištěné a připouští pouze, aby nařízením u osob takových byly stanoveny jisté úlevy při provádění nuceného pojištění.

Nelze tedy za okolnosti vylučující pojistnou povinnost podle zákona č. 221/24 považovati nepravidelnost zaměstnání, neschopnost k těžší práci a nedostatek smluvené mzdy.

Rozhodnutí soudů nižších stolic.

Ustanovení § 11, odst. 2, vyrovnacího řádu (čís. 337/1914) o odloženém výkonu nuceného prodeje vztahuje se také na pohledávky požívající přednostního práva podle § 23, č. 3. tohoto vyr. řádu, t. j. na pohledávky zaměstnaných u dlužníka z platů služebních. Usnesení kraj. civ. soudu v Praze z 12. IX. 1951, č. Ne II 503/50.

Stěžovatel napadá naříkané usnesení z toho důvodu, že jeho vymáhaná pohledávka, ohledně níž bylo prvním soudem k poukazu krajského soudu civilního v Praze jako soudu vyrovnacího ze dne 20. prosince 1950, č. j. Kv 475/50-2 po rozumu § 11, II. odst. vyr. řádu vysloveno, že v exekučním řízení, o něž tu běží, se výkon v nuceného zcizení odkládá proti povinné straně na 60 dnů, jest pohledávkou zaměstnance povinné strany z platů služebních za poslední rok před zahájením vyrovnacího řízení, tedy pohledávkou přednostní ve smyslu § 23 vyr. ř., a tu že tyto pohledávky podle § 10 vyr. ř. nejsou vyrovnacím řízením dotčeny, že tudíž napadeným usnesením porušen byl zákon.

Leč stížnosti nelze uznati oprávněnou. Zákon vyslovuje s hlediska rovného nakládání s věřiteli v § 10, odst. 1. vyr. ř., pravidlo, že po zahájení vyrovnacího řízení nemůže býti pro pohledávku za dlužníkem ani vyhlášen konkurs, ani nabyto soudcovského práva zástavního nebo uspokojovacího na věcech dlužnickových. Z tohoto pravidla stanoví však § 10, odst. 4. vyr. ř., výjimku též pro pohledávky požívající práva přednostního (§ 25 vyr. ř.).

Tyto pohledávky zůstávají vyrovnacím řízením nedotčeny s jedinou úchytkou, že totiž za tohoto řízení nemůže býti pro ně navrženo prohlášení úpadku proti dlužníkovu. Tyto vyrovnacím řízením nedotčené pohledávky nejsou tedy pohledávkami vyrovnávacími, nepřihlašují se k řízení, t. j. není tu přihlášky v pravém slova smyslu, byť i vyrovnávacímu správci byly oznámeny, aby o nich věděl, a případně jejich uspokojení mohl zaříditi. Pohledávky ty nepropůjčují práva hlasovacího (§ 39, odst. 1. vyr. ř.) a musí býti plně uspokojeny (§ 46 II.), a jest věcí věřitele, aby vhodným způsobem sám je uplatnil a o jejich vydobytí se staral. Z toho jde, že věřitelé řečených pohledávek mohou nejen žalovati, pokud je pořad práva přípustný — ale i exekuci vésti, ji zahajovati a v ní pokračovati, jako by vyrovnacího řízení nebylo.

Z doslovu zákona v § 11, odst. 2. vyr. ř. je však vidět, že zákon mluví o »nuceném prodeji« vůbec, nerozlišuje, pro jakou pohledávku byl prodej povolen a kdy se tak stalo. Dále jest z toho vidět, že zákon myslil i na nuceně

prodeje k vydobytí »veřejných dávek«, neboť učinil opatření, aby zákonné právo přednostní nebylo odkladem zkráceno, čímž mnil lhůty v § 216, odst. 1. čís. 2 ex ř. Veřejné dávky jsou však přednostními pohledávkami podle § 23, č. vyr. ř., a spadají právě pod předpis § 10, odst. IV. vyr. ř. Ale i kdyby z výkladu mluvnického zbyly nějaké pochybnosti o pravém smyslu zákona, rozptýlí je výklad logický, jak se podává z jasného úmyslu zákonodávce (§ 6 obč. zák.). Převzetí předpisu § 11 konk. ř. do § 11 vyr. ř. sledovalo cíl, aby uvarováním se konkursu byly šetřeny stávající hospodářské poměry dlužníkovy, aby bylo zabráněno poškozování celkového majetku stavu dlužníkovy jednotlivými nucenými prodeji a aby tak bylo odvráceno ztenčování majetku, který věřitelům slouží za podklad vyrovnání.

Úmyslem zákona tedy bylo, aby nebyl mařen účel vyrovnacího řízení. Pro tento zákonodárný úmysl je lhostejno, pro jakou pohledávku a kdy bylo nabyto odděleného práva, jež jest základem nuceného prodeje. (Viz rozh. býv. nejv. víd. soudu ze 17. 8. 1916, č. j. R III 98/16 věstn. 1788, zprávy Právnické jednoty moravské v Brně 1917, str. 88, a plenární rozhodnutí z 9. 2. 1928, č. j. Pres 641/26, Sb. n. s. č. 7759).

Ač tedy podle předloženého stěžovatelkou exekučního titulu jest vymáhána pohledávka 542 Kč náhradou nemocenskou podle § 1154, lit. b) obč. zák., za dobu od 15. února 1950 do 1. října 1950, a tedy pohledávkou požívající přednostního práva podle § 23, č. 5 vyr. ř., nelze pochybovati, že i jí týká se vyrovnacím soudem po rozumu § 11, odst. 2. vyr. ř., odložený výkon nuceného prodeje.

Zanedbání zaměstnavatelovo, třeba hrubé ba i vědomé, nestačí k založení povinnosti ručení zaměstnanci, který jest pojištěn u Úrazové pojišťovny, za škodu takto mu vzniklou, a to i když jde o pojištění dobrovolné. Rozsudek kraj. soudu civ. v Praze z 27. VI. 1951, č. Ck VIIa 1736/29.

Podle § 46 zák. úrazového z 28. XII. 1887, č. 1 ř. z. (změněno zák. z 10. IV. 1919, č. 207 Sb. z. a n.), má pojištěnec právo vznésti proti podnikateli nárok na náhradu škody toliko tehdy, když úraz byl způsoben při práci úmyslně od některé z osob § 45 ř. 1. a 2. cit. zákona jmenovaných. Žalující strana však nárok svůj o úmyslné způsobení neopírá, nýbrž jen o to, že žalovaná strana sama případně svým personálem jí neopatřila štafli (žebřík), nebo podobné opatření neučinila, takže zanedbáním způsobila její úraz. Leč zanedbání třeba hrubé, ba i vědomé nestačí k založení povinnosti podnikate-

le ručiti pojištění za škodu takto mu vzniklou, neboť jen úmyslnost závazek k náhradě škody zakládá.

K tomu podotknouti dlužno, že podle čl. V. zákona z 20. VII. 1894, č. 168 ř. z., o rozšířeném pojišťování pro případ úrazu na věci by nic nezměnilo ani to, když šlo o pojištění dobrovolné.

Po skončení služebního poměru může se zaměstnanec platně vzdátí nároků ze služební smlouvy i tehdy, jde-li o práva, která podle zákona (př. § 16 zák. o obch. pom.) služební smlouvou nemohou být ani zrušena ani omezena. Rozsudek kr. civ. soudu v Praze z 15. VI. 1951, č. Co II 159/51.

Prohlášením uznala žalobkyně za správné shledané manko do výše 3.290 Kč a zavázala se na jeho úhradu zaplatiti hotově 758 Kč a dala souhlas k tomu, aby si zbytek žalovaná strana uhradila z kauce, nebude-li žalobkyní do 14 dnů zaplacen, druhým prohlášením pak z téhož dne uznala, že jest se žalovanou stranou úplně vyrovnána. Strany učinily nesporným, že služební poměr žalobkyně skončil okamžitým

propuštěním žalobkyně dne 7. září 1929, dříve ještě než žalobkyně zmíněná prohlášení podepsala. Z těchto prokázaných, resp. nesporných okolností vyplývá zcela nepochybně, že žalobkyně okamžitou výpověď vzala na vědomí, uznávala její důvodnost, uznala také, že u ní shledané manko činilo nejméně 3.290 Kč a v této výši zavázala se je nahraditi způsobem shora uvedeným, a konečně že zároveň uznala, že proti žalované straně žádných nároků nemá, resp. pokud by je měla, že se jich platně vzdala. Podle toho požadavek žalobkyně není nikterak odůvodněn a zamítavé rozhodnutí prvního soudu dlužno v tom směru pokládati za správné.

Vzhledem k vývodům odvolání jest v této souvislosti podotknouti ještě toto: V zamítavé části obsaženo jest také novoročné. Správný jest názor odvolatelky, že se zřetelem k ustanovení § 16 a 40 zákona o obchodních pomocnících nemohla býti ztráta práva na novoročné služební smlouvou ani zrušena ani omezena, než tato ustanovení nikterak nevylučují, aby se zaměstnanec po skončení služebního poměru svého práva vzdal, jako se to stalo v daném případě.

Různé.

Nová poplatková sazba u živnostenských soudů. Zákonem ze dne 16. července 1951 č. 120 Sb. z. a n., kterým se mění a doplňují ustanovení o soudních poplatcích, byla změněna poplatková sazba a jednotlivé položky podstatně zvýšeny. Podle § 41 zákona č. 151/51, o pracovních soudech, podání a protokoly i jejich přílohy a rubriky, jakož i soudní smíry nejsou v řízení před pracovními soudy podrobeny poplatku, není-li hodnota předmětu sporu vyšší, než 500 Kč. Podle vyhlášky ministerstva financí ze dne 9. září 1951, č. 151 Sb. z. a n., kterou se uveřejňuje upravená sazba soudních poplatků, pracovními soudy, zmíněnými v cit. zák. č. 120-51, sluší do dne účinnosti zákona č. 151/51, o pracovních soudech, rozuměti živnostenské soudy, zřízené podle zákona ze dne 27. listopadu 1896 č. 218 ř. z. V důsledku toho ode dne účinnosti zákona o změně soudních poplatků, t. j. od 1. srpna 1951, poplatků jsou prosty:

a) podání v řízení před živnostenskými soudy, má-li předmět sporu hodnotu do 500 Kč (pozn. 6 lit. f. k saz. pol. 1.),

b) protokoly v řízení před živnostenskými soudy, má-li předmět sporu hodnotu do 500 Kč (pozn. 8 lit. f. k saz. pol. 2),

c) první vyhotovení rozsudku pracovního soudu, má-li předmět sporu hodnotu do 500 Kč, dodává-li se vítězné sporné straně na její žádost a potvrzení vykonatelnosti na prvním vyhotovení exekučního titulu (pozn. 2 k saz. pol. 4),

d) smíry v řízení před živnostenskými soudy, má-li předmět sporu hodnotu do 500 Kč (pozn. 7 k saz. pol. 8).

Jinak řízení před živnostenskými soudy jest zpoplatněno jako civilní řízení sporné podle položek 1—8 sazby soudních poplatků.

Podle položky 1 jsou zpoplatněna:

Podání:

a) Pokud neplatí jiná sazba z každého archu, má-li předmět sporu hodnotu

	do	100 Kč	—60 Kč
přes 100 Kč	»	300 »	1.— »
» 500 »	»	1.000 »	2.— »
» 1.000 »	»	2.000 »	3.— »
» 2.000 »	»	5.000 »	5.— »
» 5.000 »	»	10.000 »	7.— »
» 10.000 »	»	20.000 »	10.— »
» 20.000 »	»	50.000 »	15.— »
» 50.000 »	»	100.000 »	15.— »
» 100.000 »	»	150.000 »	18.— »
» 150.000 »	»	200.000 »	20.— »
» 200.000 »	»	z každých dalších, i jen započatých 50.000 Kč vždy o 5 Kč více, nejvýše však 50 Kč.	

b) žaloby; z prvního archu, má-li předmět sporu hodnotu vyšší než 500 Kč dvojnásobek poplatku pod a),

c) Podání v opravném řízení:

1. odvolací spisy, rekursy; z prvního archu pateronásobek poplatku pod a),

2. sdělení odvolacího odpůrce; z prvního archu dvojnásobek poplatku pod a),

3. dovolací spisy; z prvního archu dvacateronásobek poplatku pod a),

4. dovolací odpovědi; z prvního archu pateronásobek poplatku pod a).

Podle položky 2. sazby soudních poplatků, jsou zpoplatněny protokoly ve sporech o jednáních, jež se konají za účasti aspoň jedné sporné strany a o provádění důkazů:

1. Před soudem první stolice z celého protokolu, nehledíc k počtu archů, poplatek uvedený v sazební položce 1 lit. a), nejvýše však 500 Kč. (Trvá-li jednání nebo provádění důkazů déle než ½ hod., má býti mimo to zapravena za každou, třeba jen započatou dobu úhrnné doby z celého protokolu, nehledíc k počtu archů, dvojnásobek poplatku, uvedeného v sazební položce 1. lit. a), nejvýše však 100 Kč.

2. Před soudem vyšší stolice za každou třeba jen započatou půlhodinu úhrnné doby pateronásobek poplatku, uvedeného v sazební položce 1. lit. a), nejvýše však 250 Kč.

Propuštění »hromadné« a »jednotlivé« podle § 3, lit. g) zák. č. 330/21. K uveřejněnému nálezu pražské rozhodčí komise ze dne 8. V. 1931, č. Rk 45/31 (P. P., roč. X., str. 82) připojili jsme úvahu, ve které jsme dovodili, že předpisu § 3 lit. g) o oprávnění závodního výboru předložit věc rozhodčí komisi, jest použití také na případy »hromadného« propuštění. Na tuto úvahu reaguje »Průmyslový věstník« (roč. XVIII, str. 537-538) delším výkladem, kterým se snaží dovoditi, že zák. č. 330/21 stanovil jiné následky při propuštění »hromadném«, jiné při »jednotlivém«, v kterémžto posledním případě není prý závodní výbor oprávněn stěžovati si k rozhodčí komisi podle lit. aa)—cc). Šlo prý zde za zajisté zákonodárci o vymezení dvou případů propuštění na sobě nezávislých, sebe vylučujících, neboť jinak nebylo třeba mluvit o propuštění »jednotlivých« zaměstnanců v souvislosti s před tím použitým výrokem »hromadné propuštění«, nýbrž stačila by všeobecná dikce »propuštění zaměstnanců přes 3 roky v závodě nepřetržitě pracujících« vůbec. Nemůže prý býti sporu o tom, že jest zde pojmový rozdíl mezi jednotlivým a hromadným propuštěním. Také nns prý tyto pojmy staví v nál. č. 22.170/1927 proti sobě. Ohraničil-li zákonodárci oba pojmy od sebe a připoutal-li pak k oběma různé formy spolupůsobení, pak dlužno prý vyvoditi, že i zde chtěl rozlišovati a že nechtěl obě formy spolupůsobení kumulovati. Pro tento názor mluví prý také úvaha o účelu zák. předpisu. K hromadnému propuštění prý totiž dochází z důvodů, jako je nedostatek práce, objednávek atd.; tu zájem jednotlivce musí jaksi ustoupiti zájmu závodu a podle zásady »ultra posse nemo tenetur« zaměstnavatel nemůže býti slušně ukládáno něco, co by jako nemožné mohlo ohroziti další úspěšné podnikání.

Nejprve k interpretačnímu pravidlu: Přistupuje-li autor k výkladu s hlediska § 6 o. z. o., »podle kterého má býti zákon vykládán podle slov, pojmáných ve významu, jaký mají podle souvislosti a podle zřejmého úmyslu zákonodávce«, jest upozorniti, že § 6 o. z. o. stanoví interpretační pravidlo jiné, ustanovuje, že »zákonu při používání nesmí býti dáván jinaký smysl, než jaký vychází z vlastního smyslu slov v jejich souvislosti a z jasného úmyslu zákonodávce.«*) Ostatně autor sám tohoto pravidla se nedrží — jak patrně z naší úvahy — a netřeba se tedy touto otázkou blíže zabývat.

Autoru jest nápadným, že se jinak normuje hromadné a jednotlivé propuštění a proto má za samozřejmé, že zákonodárci šlo o vymezení dvou případů propuštění na sobě nezávislých, sebe vylučujících. Tato okolnost může býti nápadnou ale jen, chceme-li se domnívati, že zákonem byly stanoveny stejné následky pro oba druhy propuštění. Než tomu tak není. Oprávnění závodního výboru při hromadném propuštění tomuto předchází, při jednotlivém následuje, jeho obsah je širší o funkci poradní, jakož i tato funkce poradní vztahuje se na všechny zaměstnance závodu, tedy i na méně než tři roky zaměstnané, je však užší v tom, že je omezena na propuštění »z příčin mimo pracovní

*) Námitka naše má zejména význam, že vytýká autoru polemiky, že přehlíží primérní význam filologického výkladu § 6 o. z. o. stanoveného. Srv. Weyr Příspěvek k teorii aplikace práva (Časopis pro právní a státní vědu, r. II., str. 110), Krémář O funkci a významu definice v právní vědě (Ottova Pošta, str. 220), Kallab Právní filosofie a výklad zákonů (Ročenka Mas. univ. VI., str. 83 n.) a j.

poměr ležících«. Tím však zdaleka ještě není řečeno, že jde o dvě skutečnosti na sobě nezávislé nebo dokonce sebe vylučující. K tomu by bylo třeba důkazu, který jest nám autor, užívající tu vyjádření »zajisté«, dlužen. Neboť domnívá-li se, že by jinak stačila dikce »propuštění zaměstnanců přes 3 roky v závodě nepřetržitě pracujících«, mylí se. Tato dikce by totiž zcela vyloučila poradní (předcházející) účast záv. výboru a omezila by ochranu zaměstnanců při hromadném propuštění pouze na více než 3 roky zaměstnané, a tedy by nestačila. To je jasné.

Zajisté že má svůj význam, užil-li zákonodárci nejprve výrazu »hromadné propuštění zaměstnanců« a po té »propuštění (výpověď) dělníka...« (Mimoходом: zákon vůbec neužil termínu »propouštění jednotlivých zaměstnanců«, jak tvrdí autor.) Tento význam však nelze hledati v tom, že při hromadném propuštění nemůže záv. výbor stěžovati si podle lit. aa)—cc), nýbrž v tom, že, je-li propuštění hromadné, je oprávnění záv. výboru rozšířeno o funkci poradní.

Bylo již řečeno, že rozdíl obou pojmů je pouze v tom, že při hromadném propuštění jest jednotlivých propuštění v souvislém oddílu časovém takový počet, že úhrn může býti označen jako hromadný. V obou případech jde o zrušení služební smlouvy a není zvláštních předpisů pro ukončení tohoto poměru pro hromadné a pro jednotlivé propuštění, takže není právního pojmového rozdílu mezi propuštěním, které je jednotlivé a které je hromadné. Je pouze rozdíl mezi jednotlivým propuštěním a hromadným propuštěním. Avšak ani tyto pojmy nejsou na sobě nezávislé a také tím méně se vylučují. Neboť — a o tom nemůže býti sporu — hromadné propuštění je pouze úhrn jednotlivých. Z toho samotného nelze pak ještě vyvozovati, že zákonem jsou stanoveny pro jednotlivé propuštění, které v souvislém časovém oddílu je následováno dalšími jednotlivými propuštěními, jiné následky než pro jednotlivé propuštění, které jinými následováno není. Z čeho se vyvozuje, že tomu tak je? Z úmyslu zákonodávce? Jestliže ano, tedy kde a jak byl projev? Takový projev nelze totiž zjistiti, avšak i kdyby byl opak pravdou, úmysl zákonodávce neměl by žádného významu, poněvadž k dosažení výsledku stačí pouhý gramatický a logický výklad podle § 6 o. z. o.*): hromadné propuštění je

*) Kam vede neopatrné užívání fráze »úmysl zákonodávce«, a to zejména tam — jako je tomu v našem případě — kde byl nepochybně opačný, než jak se mu podkládá, je patrně z citace sněmovních materiálů (č. t. 2177/I a 2836/I). Vládní návrh (č. t. 2177/I) oprávněval záv. výbor v § 3, lit. e) pouze k spolupůsobení »způsobem poradním při hromadném propuštění zaměstnanců z příčin mimo pracovní poměr ležících« a svůj návrh odůvodnil takto: »Závodní rada má závodní správě, jestliže na př. hospodářská situace donucuje závodní správu omeziti přechodně nebo trvale provoz, přednésti návrhy, jak by na příklad šlo omezením pracovní doby při přechodném omezení provozu zabrániti propuštění zaměstnanců anebo, není-li vyhnuti, podle jakých zásad má býti při propuštění postupováno. (Na př. může mezi závodní správou a závodní radou býti smlouveno, že budou propuštěni zaměstnanci svobodní před ženatými, mladší před staršími, bezdětní před otcí četnějších rodin atd.)« Sociálně politický a socialisační výbor však provedly v osnově podstatnou změnu § 3 a ustanovení o součinnosti záv. výboru formulovaly novým způsobem jako ustanovení lit. g). Při tom rozšířily oprávnění vládního návrhu ustanovením, kterým záv. výbor zmocněn předložit věc rozhodčí komisi v každém případě (i jde-li současně o hromadné propuštění) jen

úhrn jednotlivých, a proto následky jeho jsou nejen jako hromadného, nýbrž v individuálních případech, byly-li splněny zvláštní zákonem stanovené podmínky, následky jednotlivého. Mělo-li by býti jinak, bylo by třeba výslovného ustanovení zákonného, kterého však zákon č. 330/21 postrádá.

Zákonem č. 330/21 nebyly tedy pro hromadné propuštění stanoveny následky pro zaměstnavatele mírnější, nýbrž — bylo-li již užito této terminologie — těžší, a to o poradní funkci závodního výboru, která se týká všech zaměstnanců, i těch, kteří ještě nejsou v podniku ani 3 roky zaměstnání.

Ptá-li se polemika po účelu předpisu, pak neodpovídá správně. Ač pro výklad v tomto případě také účel nemá významu, lze-li dosáhnouti výsledku — výkladu — výkladem filologickým, jest třeba k tomu říci toto: Účel není v tom, že při hromadném propuštění »zájem jednotlivce« (roz. zaměstnance) »musí jaksí ustoupiti zájmu závodu«, nýbrž naopak v tom, že při hromadném propuštění vyžaduje se zvýšená ochrana zaměstnavatele, který je propuštěn za zvláště ztížených podmínek, a pro okolnost, která se vyskytla na straně zaměstnavatelově, jakož i v tom, že hromadné propuštění je podstatným rozmnožením čísla nezaměstnaných a vyžaduje zvláštních zřetelů sociálně politických.

Ke konci buď na podporu našeho stanoviska uvedeno také, že originální názor »Průmyslového věstníku« není sdílen ani judikaturou ani literaturou. Nss (Boh A 6782) výslovně přiznává závodnímu výboru oprávnění nejen stěžovati si k rozhodčí komisi, nebylo-li zachováno jeho právo působiti svou radou, a to předem, na rozhodnutí správy závodu o propuštění hromadném, nýbrž také předložiti věc rozhodčí komisi podle lit. aa)—cc) i při propuštění hromadném, neboť v cit. nálezu výslovně uvádí, že »rozhodčí komise je příslušná rozhodovati o odbytém pro propuštěného dělníka, třeba tento byl propuštěn při propuštění hromadném«. Dovolává-li se polemika nálezu Boh A 6841, tedy neprávem, neboť tento nálež předmětnou otázku vůbec neřeší a rozhoduje zcela jiný spor, totiž, zda rozhodčí komise může uložit správu závodu dodatečně umožniti poradu se záv. výborem o hromadném propuštění zaměstnanců, když propuštění se již stalo skutkem. Jestliže nss použil v odůvodnění výrazu »Takové hromadné propuštění zaměstnanců rozdílné od propuštění jednotlivců nastává podle obecného smyslu slova tehdy, když v určitém souvislém oddílu časově propouští se z práce takový počet zaměstnanců, který buď absolutně nebo relativně, zejména v poměru k úhrnnému počtu zaměstnanců v podniku zaměstnaných, je počtem značným«, není tím řečeno nic více, než že rozdíl je pouze v tomto časovém sledu a množství propuštění, a že jiného rozdílu není. O tom, jaký to má vliv na účast záv. výboru, nss však se vyjádřil

jde-li o zaměstnaného aspoň 3 roky. To plyne ostatně jasně z odůvodnění, které výbory ke svému návrhu připojily (č. t. 2836/I): »Důležitým ustanovením je zejména ustanovení o propouštění zaměstnanců, v němž vyslovuje se zásadní právo námítky proti neoprávněnému propuštění, zejména právo poradní při hromadném propuštění a obmezování výroby pro nedostatek práce. Spolupůsobení to je obmezováno sice na dělníky aspoň 3 léta v závodě zaměstnané, aby tím pojištěna byla určitá ochrana zaměstnancům starším, ale znamená důležitý princip, dosud v zákonodárství skoro neznámý.«

pouze v Boh A 2719, 6782 a j., které podporuje naše stanovisko.

K témuž výsledku docházíme citací literatury. Kotek (Výklad zákona, str. 46) má za to, že jednalo-li se o aspoň 3 roky zaměstnaného, musí správa závodu oznámiti propuštění (výpověď) ihned záv. výboru, a to i tehdy, je-li takový zaměstnanec propuštěn při hromadném propuštění, a záv. výbor může věc předložiti rozhodčí komisi. Podobně Chytil, Lamberg, Beránek a j.

Zakládá-li polemika svoji argumentaci na citaci nálezů některých rozhodčích komisí, které odepřely rozhodovati podle lit. aa)—cc) při hromadném propuštění, tedy marně; stačila v uvedených případech — právě tak jako v Boh A 6782 — stížnost k nss, aby tyto nálezy byly ns soudem zrušeny.

V podstatě jde spíše o to, že přes výslovnou judikaturu nss rozhodčí komise v cit. nálezech svoji příslušnost popřely.

Časopisy.

»Právník« (roč. 70, seš. XV.) v Hovorně uvěřuje informační staf JUDr. Jos. Lukáše o zákonu o pracovních soudech (čís. 131/31 Sb. z. a n.). Článek nepřesahuje svůj informativní účel. Přes to byl jím projevován názor, s kterým nelze souhlasiti. Podle autorova mínění totiž »pracovní soudy zřídí vláda nařízením v místech, kde toho vyžadují hospodářské a sociální poměry, po případě i pro obvod několika okresních soudů«. Zákon čís. 131/31 neobsahuje předpisu o tom, že by pracovní soud mohl býti zřízen i pro obvod několika okresních soudů a nelze také výkladem zákona tento názor odůvodniti. Ba právě naopak. Jediný předpis o obvodu pracovního soudu obsahuje cit. zákon pouze v § 4, odst. 1., touto větou: »V místech, kde má sídlo několik okresních soudů, může býti zřízen jediný pracovní soud pro obvod všech těchto okresních soudů nebo některý z nich.« Rozšiřovati platnost tohoto speciálního předpisu i na jiné případy je vyloučeno s ohledem na to, že je to jediný předpis zákona o obvodu pracovních soudů, jakož i s ohledem na povahu tohoto předpisu jako speciálního. Je proto na místě jedině argumentum a contrario, kterým dospíváme k úsudku právě opačnému. Názor náš je však dále podepřen celkovou konstrukcí zákona, který zřejmě počítá pro pracovní soudy pouze s obvodem okresního soudu, v jehož sídle je pracovní soud zřízen (zejm. § 4, 42). Je to ovšem rozdíl proti dosavadnímu právnímu stavu (§§ 2, 3 zák. čís. 218/1896, § 2 min. nař. čís. 38-61/1898 ř. z.), podle kterého mohl se soudní obvod vztahovati k území jedné nebo několika obcí nebo také k části území obecního. Bylo proto možno, aby př. živnostenský soud v Brně vztahoval se na město Brno a 15 obcí vřkolních (§ 2 min. nař. čís. 59/1898 ř. z.). Nelze se však také domnívati, že by § 43 zák. čís. 131/31 znamenal zachování tohoto nežádoucího stavu u dosavadních živnostenských soudů.

Avšak také nepokládáme za správný způsob, jakým je referováno o nové úpravě řízení před pracovními soudy. Je sice pravdou, že se vycházelo od zákona o živnostenských soudech, těžko bylo by však možno tvrditi, že tento zákon byl vzorem. Vždyť opravné řízení bylo změneno od základu a také i řízení v první stolici doznalo tak podstatných změn, př. již jen omezení bagatelního řízení na spory o hodnoty do

300 Kč. Jestliže podle mínění autorova bylo nutno příslušné předpisy v zákoně samém podrobněji uvésti vzhledem k tomu, že předpisy (zákon o soudech živnostenských) tyto platily pouze v zemích historických, nejde všeobecně o všechny procesní předpisy, nýbrž o řízení ve věcech nepatrných, které proti dřívějšímu je velmi podstatně omezeno. Věc je pouze v tom, že kdežto zák. čís. 218/98 mohl se odvolati na předpisy c. ř. s. o bagatelním řízení, nemohl tak učiniti zák. čís. 131/31, neboť v zemi Slovenské a Podkarpatoruské nejsou známa ustanovení o řízení ve věcech nepatrných.

Konečně nelze také shledávati zvláštní zajímavosti na ustanovení § 40 zák. čís. 131/31, neboť ono téměř zúplna odpovídá § 36 zák. čís. 218/1898. Aby byla uložena povinnost pracovním soudům, k tomu bylo třeba zvláštního ustanovení, povinnost vyšších instancí, zejména pak soudu nejvyššího je dána jinými všeobecnými ustanoveními. (Srov. § 6 zák. čís. 216/19.) Není třeba přiti se o to, kdo je »nejkompetentnějším činitelem«, účelem předpisu § 40 zák. č. 131/31 (resp. § 36 zák. č. 218/1898) jest, při úpravě otázek týkajících se poměru pracovního, služebního nebo učebního užití zkušeností laického živlu, účastníciho se na pracovním soudnictví. A tato účast znamená pozitivní účast zejména vedle dobrého zdání nejvyššího soudu.

Veřejná správa (roč. I., č. 7). Dr. Frant. Preis v čl. »Dvě zajímavá rozhodnutí nejvyššího soudu z oboru nemocenského pojištění« srovnává rozh. n. s. z 4. IX. 1930, č. R I 539/30 a rozh. n. s. z 5. VI. 1930, č. Rv I 1368/29 (P. P., roč. IX, č. sb. 137 a 139); v prvním bylo vysloveno, že veřejná nemocnice nemůže na nikom (ani na pojištěnci) vymáhati rozdíl mezi ošetřovací sazbou a úhradou, kterou zaplatila nemocniční pojišťovna, z druhého se však podává, že t. zv. cizí lékař, který poskytl první pomoc, by mohl vymáhati na pojištěnci s úspěchem doplatek honoráře. Kontraversi těchto dvou rozhodnutí řeší autor důkazem o nesprávnosti druhého rozhodnutí (Rv I 1368/29) v tom smyslu, že zaplacením zákonné úhrady nemocenskou pojišťovnou podle § 141/I. poj. zák. jest nárok t. zv. cizího lékaře na náhradu za poskytnutí naléhavé první pomoci lékařské pojištěnci plně vypořádán.

»Prager juristische Zeitschrift« (roč. XI, č. 17). Dr. Walter Lustig »Zum Gesetz über die Arbeits-Gerichte«. Z kritiky, kterou autor podává, je st upozorniti na jeho výtku, že zásada mimořádných soudů pro spory pracovní nebyla zákonem č. 131/31 realizována v plném rozsahu, jak jest tomu příkladně v Německu, Rakousku a u nás u hornických soudů rozhodčích. Vytká dále, že bylo přípustně zastoupení advokátem, jakož i redakční chybu v § 34. Uznáváje naproti tomu přednosti zákona, hodnotí jeho význam jako díla kompromisu.

»Juristen-Zeitung« (roč. XII., č. 17). Ludwig Wokurek v čl. »Der Regierungsentwurf über die Arbeitsvermittlung« podává kritiku osnovy ministerstva sociální péče o zprostředkování práce. Věnuje největší část své úvahy organizaci zprostředkování — jako nejdůležitější materii —, má za to,

že jest třeba správní výbohy zemských zprostředkovatelen instituovati jako orgány obligatorní s přesně vymezenou kompetencí*). Co do obsazování těchto kolegiálních orgánů doporučuje volbu prostřednictvím nemocenských pojišťoven. Naproti ust. § 4 návrhu (»Úkolem dozorních výborů jest zejména dle toho, aby zprostředkování dělo se účelně a nestárně«) doporučuje ust. n. s. zákona o zprostředkování práce a poj. v nezaměstnanosti: »Arbeitsvermittlung und Berufsberatung sind unparteiisch, insbesondere ohne Rücksicht auf die Zugehörigkeit zu einer Vereinigung auszuüben. Die Frage nach der Zugehörigkeit zu einer Vereinigung ist untersagt.« Pro uznání zprostředkovatelen za rovnocenné veřejným reklamuje právní nárok, byly-li splněny zákonné podmínky. Zvláštní pozornost věnuje autor povinnosti hlášení míst a povinnost hledati práci u zprostředkovatelen. Zejm. ust. § 11, odst. 1. návrhu (»Zaměstnavatel, ohlásiv uprázdněné místo, jest povinen tři dny vyčkati, až zprostředkovatelná práce mu doporučí vhodnou pracovní sílu«) považuje za neurčité, neboť nedává odpovědi na otázky, může-li zaměstnavatel po uplynutí lhůty obsaditi místo bez zprostředkovatelný, ani je-li zaměstnavatel vázán na nabídku zprostředkovatelný, či kdo bude rozhodovati spory o tom, že doporučený je »vhodnou« pracovní silou. Rovněž považuje za nutnou přesnější textaci § 14 návrhu**). (Povinnost hlásiti zastavení neb obmezení provozu podniku). Zajímavá je konečně také připomínka k § 11/III návrhu o hledání pracovní síly insercí: ustanovení to nepostihuje plakátování.

*

Pracovní soudy. Svazek I. sbírky »Archiv pracovního a sociálně pojišťovacího práva«, vydávaný Odborovým sdružením československým v Praze I., Na Perštýně č. 11, za redakce Jar. Vosky, Lva Wintra a Jaromíra Hlaváčka, separátní otisk časopisu »Pracovní právo«, stran 48, brož. Kč 4.—; uspořádal Jaromír Hlaváček. Podle programu sbírky publikovány jsou v tomto svazku předpisy zákona ze dne 4. července 1931. Sb. z. a n. o soudnictví ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního (o pracovních soudech). Předpisy jsou doplněny sněmovními materiáliemi: důvodovou zprávou vládního návrhu, zprávami sociálně politického a rozpočtového výboru obou sněmoven. Všeobecná část materiálií jest uvedena před textem tak, že za sebou následuje důvodová zpráva, zpráva ústavně právního výboru senátu, zpráva rozpočtového výboru senátu, zpráva ústavně právního výboru poslanecké sněmovny a zpráva rozpočtového výboru poslanecké sněmovny. Speciální část důvodové zprávy vládního návrhu a zpráv výboru jest uvedena u příslušných paragrafů zákona v potřebné úpravě. K publikaci připojena jest srovnávací tabulka paragrafů nového zákona o pracovních soudech s paragrafy dosud platného zákona o soudech živnostenských, i podrobný věcný rejstřík, sloužící rychlé orientaci v zákonné materii.

*) Srv. dobrozdání Odborového sdružení československého (J. Hlaváček: Odborová ústředna o zprostředkování práce, »Odborové sdružení československé«, roč. XXXV., str. 91—94).

**) L. Wokurek Die Stilllegung von Betrieben und das Arbeitsrecht, »Juristen-Zeitung«, roč. XI., č. 9.